

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés egész évre - - 12 korona.
fél évre - - - 6 "
negyed évre - - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruháza. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
Hirdetéseket és előfizetéseket fölvesz FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többesbörítetű hirdetés árkedvezményben részesül.
Nyiltér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

A centralizáció veszélyei.

A legnagyobb hatalom is elsovad, ha nem áll egyensúlyban, versenyben más hatalommal.

A merikában a tartományok nagy autonómia s a nagy egyéni szabadság hozta létre a belső verseny útján a hihetetlen, gyors és magas fokú fejlődést.

Az angol gyarmatokban is a széleskörű autonómia biztosítja a fejlődést; az amerikai gyarmatok elszakadása szolgált tanulsággal a szoros centralizáció megszüntetésére.

A németeknél a sok királyság és fejedelemség versenyez egymással a tudományos intézetek, művészi és ipari központok létesítésében.

Az osztrákoknál is a kifejlett tartományi rendszer és az egyetemi központok hoztak létre údvös belső versenyt.

Ellenben a francziáknál a tulságos centralizáció az államfő genialitásához kötötte a nemzet sorsát s így ingatagá tette. IV. Henrik, XIV. Lajos, Napoleon alatt nagy erőkifejtést mutatott kifelé az állam, de belsőleg nincs meg ma sem Franciaországban a kellő tartományi autonómia és Páris tulsulya elnyomja a vidék fejlődését. Magasabb rendű tanintézete is csak négy van.

Magyarországon is tulteng a centralizáció. Szilágyi Dezső az igazságügyi, Eötvös a tanügyi téren tettek egy-egy údvös lépést ez ellen, de különben a kerületek nem elég erősek, nem is egységesek, az iparkamarák, a vasuti, póstaigazgatósá-

gok, hadtest elhelyezések és statisztikai kerületek nem fedik egymást, a belső versenyről és hatalmi egyensúlyról nincsen eléggé gondoskodva, az ország sorsa tulságosan ki van téve a fővárosban uralkodó hangulatok nyomásának, melyek most az ott összezsufolt munkások vezereitől indulnak ki.

A megyék sem egyenletes nagyok, ezek autonómiáját aláasta a főispáni hatalom jelölési és kinevezési joga, ennek megszüntetése nélkül az alkotmány régi vebástyája nem teljesítheti feladatát veszély idején.

A megyei pénztárak, számvévségek, mérnöki hivatalok várják a választási rendszer visszaállítását s a néplektől megfognak ujhodni, mint Anteus a föld érintésétől.

Egyetemi és műegyetemi központokra és belügyi téren is egy kerületi körben eső közigazgatási fórumra volna szükségünk a belső verseny létrehozása céljából és a központi hatalom egyensúlyozására.

Dr. Winkler Albert.

Politikai hírek.

Polónyi lemondása. Az igazságügyminiszter sok hajsza és izléstelen huza-vona után a képviselőház január hó 31-diki ülésében bejelentette lemondását. Bucsubeszédeben előadta, hogy azon vádakra vonatkozólag, melyek hírlapi uton ellene intézettek, az volt az álláspontja, hogy az igazság-

ügyminiszter, míg a parlamenti többség bizalmát bírja, bíróság elé nem mehet. Ez az álláspontja azonban a pártokban nem talált osztatlan helyeslésre s a véleményeltérések és surlódások könnyen odavezethettek volna, hogy azon nagy czélok sinylenék meg, melyekre a pártok egyesültek. Elhatározta tehát, hogy ügyét a bíróság elé viszi. Mivel pedig az a meggyőződése, hogy ilyen rágalommal szemben magának a pernek tartama alatt a miniszteri szék méltósága és disze sem maradna érintetlen: lemond állásáról. Hü marad a függetlenségi és 48-as párthoz és miniszteri programjában kifejtett elveihez. Hoitsy Pál képviselő a függetlenségi párt nevében elismeréssel szolt a távozó miniszternek a pártja érdekében kifejtett munkásságáról. Utóda minden valószínűség szerint Günther Antal lesz.

Polónyi Géza pere. A lemondott igazságügyminiszter pert indított Lengyel Zoltán orsz. képviselő ellen azon vádak miatt, melyeket Lengyel a „Nap“ cz. ujság január 22-diki száma vezércikkében közzétett. Országos érdeklődés várja a bizonyító eljárást.

Az izgató pánszláv pap. Juriga Nándor tót pap, a ki a magyar állam ellen czudar módon izgatott s ezért két évi fogházra ítéltetett, a képviselőház január 31-diki gyűlésében felszólt s a rá vonatkozó bírósági ítéletet kritizálta. Tiszteletlen beszédjéért az elnök rendreutasította és később leültette.

TÁRCZA.

A harang.

— Szabad liezeumi előadás. —

„Már a régi görögöknél“ így szokás az olyan előadásokat kezdeni, a melyek a messze multba vissza szállnak. Az ókor történetében már a görögök előtt is találunk olyan eszközöket, melyeknek hangjával a távollevőnek jelt adtak, ha nem is volt meg a mai haranghoz hasonló alakjuk.

Az egyiptomiak szisztrumot, vagyis csergetőt használtak Isis isten tiszteletére. A rómaiak fémkalapáccsal ütöttek egy bronztányérra, ha vendégképen akartak valamely házba belépni. A fürdők megnyitásának idejét is ilyen tányérok kongatásával jelezték. A görög egyházban még ma is fémtányér vagy szabadon függő deszka kopogtatásával hívják a hívőket az istentiszteletre. Etnográfáról szólván ne essék zokon az összehasonlítás: éppen úgy, mint a huszárokat az abrakolásra.

A harangot mai alakjában Olaszországban gyártották először. A harangöntés feltalálását Paulinus nolai püspöknek tulajdonítják

(400 Kr. u.). Annyi bizonyos, hogy Nola város közelében sok érczet termeltek s hogy innen a harangokkal nagy kereskedést üztek. Strabo Wallafried, reicheuai apát azt írja 920-ban, hogy Olaszország a harangok hazája, hogy azokat először Campania Nola városában öntötték s a nagy harangot Campanának, a kicsit Nólának nevezték.

Hasznalatuk gyorsan terjedt. Először a kolostorok szereztek s velük hívták a hívőket istentiszteletre, a mire korábban trombitaszóval adtak jelt. A hatodik században Rómában, a hetedikben Franciaországban, Skóciában és Angliában is általánossá lett a hasznalatuk.

Hazánkban a Mednyánszkyak levéltárának tanúsága szerint az első, tíz mázsa sulyu harangot 1480-ban öntötték. A legrégebb magyar felirásu harang Maroszek Bere-Keresztes községében van, a melyen szép magyar betűkkel van írva: „Ez a harang öntetett Rettegen 1512-ben“. Ebből a korból való még a mátra-verebélyi (Nemzeti Múzeum) s a nagy-rédei. Latin nyelven ez van rá írva: „Az isten ígéje megmarad mindörökké. 1597.“

Régi és általános hiedelem az, hogy a

harang anyagához ezüstöt is adnak, hogy csengőbb hangja legyen; még pedig anyit, a mennyit a buzgó közönség adakozni akart.

Az ember hajlandó is feltenni, hogy az ezüst hozzátétele kiváló befolyással lehet a harang csengésére. És mégis tény az, hogy még egyetlen régi harangban sem találtak ezüstöt. Ebből azt lehet sejteni, hogy az öntők a hívők buzgóságát egy kis szemfényvesztésre használták fel és hogy az a nyilas, melyet az önkénytes ezüst adomány számára kijelöltek, nem is vezetett az olvasztott anyaghoz. Sőt — a mint Angliában gyakorlati módon kimutatták — az ezüst nem is neveli a hangot, hanem egyenesen csökkenti.

A harangfém 78 százalék réz és 22 százalék ón. Az öntvényt lassan hütik le s ennek folytán a jó harangöntvény oly merev, hogy lehetetlen azon még valami utómunkát végezni; azért is a harangnak hangjával együtt kell az öntésből kikerülni. A hang a fém tömegétől, alakjától, méreteitől, magosságától, falának vastagságától, a fém keverésétől és rugalmasságának fokától függ.

Nem untatom a t. közönséget annak elbeszélésével, hogy miképpen történik a ha-

Az ebzárlathoz.

(Folytatása és vége.)

Az előadottakból eléggé kitetszik az ezen betegséggel járó szenvedések szörnyősége és tekintettel, hogy a már kitört betegségen segíteni nem lehet, méltán megváltóként imálandó az, a kinek az emberiség e borzasztó bajtól való megmenekülését köszönheti.

Pasteur, a párisi francia orvos és világhírű nagy tudós volt az, kinek fáradságtalan buvárlatai a fertőző agens felfedezéséhez és ezzel egy oly módszer fejlesztéséhez vezettek, melynek segítségével — ha az idejekorán alkalmazásba jön — az embert a baj kitöréstől és vele a szörnyű kinoktól és biztos haláltól megmenteni lehet. Ezen módszer a Pasteur-féle veszettség elleni beoltásokban áll, melyek hazánkban a budapesti klinikán alapított Pasteur-intézetben gyakoroltatnak, hol évente több ezerre rugó, a társadalom minden retegeiből rekrutált embertömeg lesz beoltva.

Pasteurnak sikerült ugyanis veszett kutyától eredő, e célra bizonyos mód szerint előkészített gerinczvelővel való rendszeres beoltások által kutyákat a veszettségtől megmenteni. Ezen módszer ugyan ő általa tökéletesbítettévé végre az embernél is sikeres alkalmazást nyert, és ezzel a korszakot alkotó, világszerte ösmeretes és alkalmazásban levő gyógy- illetve védőtási módszernek alapját vetette meg. Ilyen intézetek léteznek Párisban, Berlinben, Bécsben, Budapesten, Pétervároton, Bukarestben, Nápolyban és több más, nagyobb városban.

Az ezen módszerrel való kezelésnek tartalma 2—3, veszélyesebb esetekben 4 hétre, sőt még annál hosszabb időre is terjedhet, lényege pedig az emberi szervezetnek a veszettség elleni immunná az az körmentesség való tételében áll, úgy, hogy a betegség rajta nem juthat kifejlődésre. Igen fontos azonban, hogy e körmentesítés elérésére bizonyos idő szükségeltetik és az el nem érhető akkor, amidőn a módszer alkalmazása elkéstem, épp úgy mint a védhímlőoltás sem gátolja meg a hímlőnek kiütését azon esetben ha, az csak a fertőzést követő 8 nap letelte után történik meg. A fejlődési időtartam bizonytalanságá-

nál fogva tehát okszerű és feltétlenül szükséges a kezelést a megtörtént fertőzés után lehető leggyorsabban megkezdeni, a mi az oltási eredményre nézve a főfeltétel. Egy az odessai Pasteur-intézetből eredő, 5875 esetre terjedő statisztika a fertőzést követő 8 napon belől kezelés alá jutott eseteknél 0.56%, a 3-ik hét elején megkezdett oltásoknál pedig már 3%, tehát ötszörte nagyobb halandóságot mutat.

Segítségére jön az oltásoknak még a sebnak nyombani alapos fertőtlenítése és ezt követő tüzes vassal való kiégetése. Állatkísérletek azt bizonyítják ugyanis, hogy ha ezen kiégetés a fertőzés utáni első percekben történik meg, a betegség kiütése biztosan megakadályoztatik.

Minden órával később az eredmény bizonytalanabb lesz, egy napnál hosszabb idő múlva pedig már egészen kimarad. A legczélszerűbb tehát nyomban a marás után bármely kéznél levő vaseszköz: hajtút, zsebkést, stb. tüzből izzasztóvá tenni, és ezzel a sebet alaposan kiégetni, ezt megelőzőleg pedig a vértől jól kimosni. Tanácsos ezen eljárást órák múlva, sőt másodnap is eszközölni, mert ezzel még remélhető, hogy a sebben visszamaradt fertőző anyag elpusztítása vagy csak gyengítése által is a betegség fejlődési ideje meghosszabbítatik, és így a következő oltási eredmény kilátásai megjavulnak.

Szerencséről mondhatni hogy e baj a ritkábbak közé tartozik, minek dacára azonban a statisztikai adatok hazánkat e tekintetben az európai államok között, a legkedvezőtlenebb helyzetbe tüntetik fel. Ennek okát bizonyosan nem más körülményben kell keresnünk, mint a nemtörődömségben, és a vesztély csökkentésére irányuló intézkedések nem elég szigorúsággal és lelkiismerettel való végrehajtásában. Első sorban volnának az ebrendőri intézkedések, melyeknek pontos és czél tudatos kezeléstől e téren a legtöbb eredmény várható. Közvetlen befolyással volna egyebek között az ebek túlnagy létszámának redukálása is. Volnának továbbá fellépő járványok alkalmával az arra hivatott szakközögek által a lakóssághoz intézendő felvilágosítások és oktatások, melyek különösen már az iskolák

utján találnának legháladosabb eredményre. Nem kevésbé célhozvezetőek lennének az általános közegészségügyi intézkedések szorgalmas gyakorlata és az előjáró közegeknek ez irányban való tüzetes kioktatása, nevezetesen oly helyeken, hol orvos hiányában az első segélyben és kellő tájékozásban vagy a nélkülözés. Mint igen praktikus intézkedést fel-említem még, hogy Bajorországban az ebadó nyugtájkj erre szolgáló utasításokat tartalmazó nyomtatványokra lesznek az eb tulajdonosoknak kiszolgálva, amit mi is könnyen utánozhatnánk.

Végre záradékol nem mulasztatom el az ebmarás esetében követendő eljárást itt röviden előadni:

Minden ebmarás veszélyesnek tekintendő. A seb azonnal a vértől kinyomandó és valamely fertőtlenítővel, ennek hiányában tiszta vízzel kimosandó. A kutya megfigyelés alá veendő és a mennyiben az 8 nap letelte alatt egészségesnek találatik, meglehetünk nyugodva. Ha azonban helyben vagy a szomszédos környékben veszettségről csak valami hír is járna, minden, úgy eb mint egyéb állattól eredő marási seb felette gyanusnak tekintendő, tüzes vassal kiégetendő, az állat pedig esetleg hivatalos közbenjárás mellett az állatorvosnak megfigyelésre átadandó, és ha rajta bármilyen betegség tünetek észlelhetők volnának, vagy csak betegségre gyanusnak látszódna is, a Pasteur-intézet haladéktalanul felkeresendő, a hová egyszersmind a felbonczolt állatnak nyultagja, az előirt szabályok szerint becsomagolva, póstán szállítandó.

Ezen szabályok betartása mellett a legtöbb esetben sikerülni fog mindent idejekorán elkövetni, hogy a betegségnak kiütését a védőtás által megakadályozzuk.

Dr. Nicola Eneas.

Vegyes hírek.

— Lapunk mai száma 6 oldalon — az ünnepi munkaszünet miatt — vasárnap helyett szombaton jelenik meg.

— Személyi hír. Hosszú Vazul lugosi gör. katolikus püspök f. hó 28-án Gyulafe-

rangöntés. A világirodalom egyik legszebb és legismertebb költeménye, a Schilleré, minden apró részletével megénekeli.

„Jó szilárdan földbe rakva
Áll az agyagminta im!
Megöntjük a harangot ma
Talpra gyorsan fiaim“.

A harangfémet az öntőpestben olvasztják.

„Főjön mint a pép!
Önt a rézbe még!
Hogy egymásba azon nyersen
A harang-ércz átmeessen.“

Elérkezvén az öntés ideje egy buzgó fohász után megereszti a csapot s az izzó folyam a csorgón végig száguldva eltűnik a minta nyílásán s a szellentűk sipolása jelzi, hogy a minta folytonosan, egyenletesen és nyugodtan telik. A kész harangot a mintában egy-két napig hűlni hagyják, aztán kíváncsian fognak a harangnak az agyagmintából való kivételéhez.

„Most a mintát törjük széjjel,
Hivatása bétellett:
Hadd legeljen sziv, szem kéjjel
A sikerült mű felett.“

Zúgjon a pöröly,
Mig a forma dől,
Mert mig a harang feltámad:
Szét kell esni a formának“.

A harang hangját a hangvillán ismerik meg. A villát megütve rögtön a hanghoz tartják. Ha mindkettjüknek egy a hangja: akkor a harang a villával együtt tovább zeng; de ha bármely csekély különbség van köztük: a harang néma marad.

A legrégebb harang alakja hosszukás és felül kerekesebb, mint a mostaniak. Ilyen harang van vármegyénkben is egy: Istvánháza községében. Ebben a korban sem cifra-ság, sem felirat nincs rajta. A XII. századból való az első harang, melyen a készítő neve: „Johannes de Traiecto“ olvasható. Két századdal később már latin nyelvű feliratok, Mária vagy a temptom pátronusának képe is.

Kezdetben nem öntöttek nagy harangokat; ez a szokás csak a XV. században kezdett elterjedni. Az erfurti nagy harang, a „Mária gloriosa“ 1497-ből való és 13500 kilogramm sulya van. A világ legnagyobb és legsúlyosabb harangja a „Tsar Kolokol“ (a harangok császára) Moszkvában, melyet állítólag egy még nagyobb harangból öntöttek át 1734-ben, sulya 190,000 kilogramm.

Legjobban szeretik a harangot Oroszországban; Moszkvának az 1812. nagy égésig 1706 harangja volt. Különbösen Oroszország a mi tótjainkat is nagy előszeretettel boldogította harangokkal. A turóczi megyei Rak községben van egy kis harang. Czirill-írás és orosz sas van rajta. Ez irányította az etnografusok figyelmét a tótok harangjai felé. És kiderült, hogy ilyen harangokat ingyen osztogattak azoknak, kik olajjal kereskedni jártak Muszkaországba. Hazánkban legnagyobb eddig a kassai Orbán-harang (5000 kilogramm).

A harangot egyházi czéllal, a hívőknek istentiszteletre való összegyűjtése végett használták először. Hogy hangja messze kivehető legyen s ne vesszen el az utcák tömkelegében, magas helyen kellett felfüggeszteni. Ez szolgált ösztönzésül a tornyok építésére, a melyekben az egyházi műépítés gazdag és hálás motívumot talált. Nagy városok torny-serege meglepő szép látvány; a pusztá háztömegek egyhangúak és nem jellemzők. Nálunk az ősi egyházaknak nem voltak tornyak; hanem mellettük külön haranglábak, néha harangtornyok, ugynevezett campanilék állottak.

(Folytatjuk.)

hírvárt időzött és Majláth Gusztáv Károly püspök gróf vendége volt.

— **Előléptetés.** Ó felsége az igazságügyminiszter előterjesztésére Szigethy István kir. járásbíró és Szongott Vilmos kir. törvényszéki bírót a VII-ik fizetési osztályba léptette elő.

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter Kohn Ilona okleveles kisdédvönöt a vizaknai állami kisdédvönökhöz nevezte ki. — Az igazságügyminiszter Kun Aladár kir. törvényszéki aljegyzőt az algyógyi kir. járásbíróhoz jegyzővé, — Gerászim Aurél kir. törvényszéki gyakornokot meg a marosilyei kir. járásbíróhoz aljegyzővé nevezte ki.

— **Áthelyezések.** A közoktatási miniszter Jakab Ferencz szucsáki tanítót a marosújvári elemi iskolához helyezte át. — Az igazságügyminiszter Szenczer József kőrösbányai kir. járásbírói aljegyzőt a balászfalvi járásbíróhoz helyezte át.

— **Az időjárás** megváltozott. A hőmérsék állandó emelkedésben van. Ennek következtében nagy mértékben olvad.

— **Megválasztott jegyzők.** Magyarforróban Magda János volt elekesi segédjegyző, Czintson Esztergár Gerő csekelaki körjegyző választott meg.

— **Panaszok a vasut ellen.** Hetek óta nem indulnak s nem érkeznek kellő időben a vonatok. Várótermek és kocsik nagyon gyengén vannak, vagy éppen nincsenek fűtve. A teheráru-forgalom majdnem egészen szünetel, a mi a kereskedelem nagy mérvű benulását jelenti. Azt mondják, hogy az időjárás zordonsága és a személyzet elégtelen volta az ok. De mindenestre a fegyelem lazulása is, a mely a sztrájkkal vette kezdetét, nagy baj, mely a kereskedelemre temérdek kárral jár; az államvasutak régi nagy tekintélyét pedig a külföld előtt pelengérré állítja.

— **Felolvasás.** Az iparoskörben holnap, vasárnap délután Halmágyi Antal koll. tanár tart ismeretterjesztő előadást. A dalkar énekel és Kovács Erzsébet monologot ad elő. A felolvasás délután 5 órakor lesz a kör főtéri házában.

— **Változás a községekben.** A m. királyi belügyminiszter Alsó-Fehér vármegyében fekvő Szohodol kisközségnek nagyközséggé alakulását elrendelte. A „Helységnevtár” megfelelően kiigazítandó.

— **Az adózó közönség figyelmébe.** Felhívjuk a városi adózó közönséget, hogy az 1905—1906. évi egyenesadó előírása végett 8 napi záros határidő alatt — a törvényben előírt következmények terhe mellett — adókönyvecskéiket a városi adóhivatalnál hétköznapi délelőtt 9—12 óráig terjedő hivatalos órák alatt mutassák be. Városi adóhivatal.

— **Az „Alsófehérmegyei Tanügy”** januári száma, melynek felelős szerkesztője Balla István, a következő cikkeket tartalmazza: Meg van, írta (B) a tanítói fizetéséről. — Tanítói erély, írta B. I. — A társadalmi jótékonyaságról, írta (Kő) — A választmány gyűlése. — Egy rendelet a tanfelügyelőtől a hazai ipar érdekében. — Apróságok.

— A sztrájkfenyegetés: zsarolás.

A prági törvényszéknek egyik büntető tanácsa zsarolás miatt elítélte egy munkásszervezet bizalmi férfiát, aki munkaadóját sztrájk szervezésével arra akarta bírni, hogy egyik munkástársra elbocsáttassék. Az eset részletei ezek: A Kohout (Smichowban) felvett egy munkást, aki ezelőtt szociáldemokrata elveket vallott, utóbb azonban a nemzeti alapon álló szociálistákhoz szegődött. A vádlott munkás, akit a cég a szociáldemokrata párt bizalmi emberének kifejezetten elismert, emiatt azzal a kérelemmel lépett fel, hogy a cég az elvagyó szaktársat bocsássa el, mert különben egy adott időpontban az összes alkalmazottak leteszik a szerszámot. A cég feljelentése alapján az ügyesség átvetve a zsarolás miatt emelt vád képviselőjét, a bíróság megállapította a veszélyes fenyegetés által elkövetett zsarolásnak büntetőt és a vádlottat 3 havi súlyos börtönrre ítélte.

— **Kivándorló ügynők** lepték meg vármegyénket. A szomszéd falvakban is sikerült egy ötven tagból álló csapatot összehozni. Vizaknáról írják, hogy ott január 29-én letartóztattak egy kivándorlási ügynököt, aki egyike azoknak a veszedelmes alakoknak, a kik a Balkán-államok részére szervezik a kivándorlást s többnyire szerencsétlen magyar leányokat juttat a legborzasztóbb sorsra. Vingárdon kezdte meg működését Dimitrescu János krajovai születésű, bukaresti lakos, de üzelméi csakhamar szemet szurtak a esendőrségnek. Puskás Samu esendőrmester január 27-én igazolásra szólította föl, mivel bebizonyosodott, hogy kivándorlásra csábítja a falusi népet, bekísérte Vizaknára a szolgabíróra, a hol az eljárást azonnal megindították ellene. A külföldi szélhámos egyelőre fogva marad.

— **A pusztító betegségek** elleni harcban a világ legkiválóbb orvosai egyesülnek. E betegségek sorában az első helyet az Epilepszia (Nyavalyatörés) foglalja el. E bajban szenvedőknek vigaszul szolgálhat az az értesülésünk, mely szerint egy magyar orvos e betegség ellen új és hatékony gyógyító módszert alkalmaz, amelyért már a külföld is méltó elismerésben részesítette. Ez orvos dr. Szabó Sándor Budapest, V., Alkotmány-utca 5., ki készséggel nyújt felvilágosítást mindazoknak, kik gyógyító módszere segítségével e súlyos bajtól szabadulni óhajtanak.

— **Éjjeli áruházak.** Londonban az ugynevezett „Harrobs-Stores” igazgatósága elhatározta, hogy kísérletképp éjjeli szolgálatot rendez be. E célból megfelelő számú éjjeli segédekkel alkalmazott, akik a legtöbbnyire telefonice érkező megrendeléseket azonnal effektuálják. Tényleg az éjjeli személyzetnek igen sok a dolga; leginkább élelmi szerekre történnek megrendelések, de rendelnek ruhaszöveteket, színházi köpenyeket, kész öltönyöket is. Miután a kísérlet jól bevált, az éjjeli eladást most már állandósítják.

— **Ami jól ízlik,** az a szervezetnek rendszeren hasznosabb, mint a visszatetsző dolgok, különösen gyógyszerek. A „Scott-féle Emulsió” feltétlenül jó ízű, könnyen emész-

hető összeállítása a csukamáj-olajnak, melyet gyermekek is előszeretettel vesznek. Kapható a gyógyszerárakban.

— **Ítélet Amerikából a magyar műiparról.** A nagy amerikai magkereskedés és kertészeti cég: W. Attlee Burpee & Co. Philadelphiából, mely a legnagyobb cég a maga nemében, az utóbbi években igen hízog elismeréseket közül Mühle Vilmos mag és kertészeti cégnek Temesvárott Légrádi Testvérek budapesti műintézetében készült főárjegyzékéről. Többek között a következőket írja: „Vettük ma új főárjegyzékét és a legszívesebben gratulálunk Önnek nemcsak az árjegyzék gyönyörű külsejéhez, bekötéséhez, hanem különösen a remek kiállításához, beosztáshoz és az igen szép ábrákhoz. — Ahogy észrevesszük, Ön a mi új ábráinkból egy sorozatot, úgy más nagyobb cégek ábráiból is többeket reprodukált; kénytelenek vagyunk azonban elismerni, hogy az Ön másolatai sokkal jobb benyomást tesznek a szemlélőre, mint eredeti ábráink, bár ezek drága fametszettek után készültek. Ezenkívül amíg az általunk használt papíros sokkal erősebb és duplán enyvezett, addig az Öné vékonyabb és nem olyan drága, mint a nálunk készült; dacára ezeknek az Ön ábrái hatásosabbak! Valami eljárással lehetséges Önnek ábráival fényképek hatását elérni. Nem lenne szíves velünk közölni, hogy a gravírozásnak, cziokográfiaának milyen féléjét használja, hogy olyan kitűnő eredményeket elérni képes? Valóban igen szép elismerése a hazai műiparnak és kereskedelemnek, mely Légrádi Testvérek budapesti cég által és Mühle Vilmos temesvári cég világkereskedelmével elérte. — Utóbbi cégnek képviselői és raktárai vannak Japánban Tokio és Yokohamában, továbbá Chinában Shanghai-ban magyar magvakkal, melyek onnan Koreába és Mandschuriába is elkerülnek és már általános elterjedésnek és keresletnek örvendenek.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részv. társ.

Nem kidobott pénz,

hanem határozottan gyümölcsötető tőke az, amit a Scott-féle Emulsió-ért kiadunk, mert a jó, erőteljes egészség mindig többet ér a vagyonnál. A Scott-féle Emulsió a legjobb norvégiai gyógycsukamájolajat tartalmazza és kizárólag csak ezt a minőséget használják a Scott-féle Emulsió készítésére. A magában sajátos Scott-féle készítési eljárás 30 éven át gyűjtött tapasztalatoknak és tanulmányoknak az eredménye. Ezen szer rendkívül hatásosról bír és ott, ahol betegséget gyógyítani, vagy a betegség pusztító következményeit kell leküzdeni, gyors és biztos sikert ér el. A közönséges csukamájolajjal megközelíthetőleg sem lehet oly kedvező, biztos eredményeket elérni, mint a Scott-féle Emulsió-val.

A Scott-féle Emulsió valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldésével ellenében mintával bérmentve szolgál:

208 1—

Dr. Budai Emil „városi gyógyszerár”
Budapest, IV., Váci-utca 34/50.
Egy eredeti üveg ára: 2 kor. 50 fillér.
Kapható minden gyógyszerárban.

A nagyérdemű közönséget tisztelettel kéri

TÁNGEL JÓZSEF

női, férfi és gyermekdivatáru kereskedő,

hogymielőtt bál és tavaszi szükségletét bárhol is beszerezni, előbb főtér 4. szám alatt lévő raktárát, mely a közelgő időre dusan van a legjobb minőségű árukkal ellátva, szíveskedjék megtekinteni.

Nagyságos asszony,
tudja-e, hogy a maláta-kávé vásárlásánál miért kell Önnek a »Kathreiner« nevet hangsúlyozni?

Mert különben annak az eshetőségnek teszi ki magát, hogy kétes értékű utaztatot kap, mely a »Kathreiner«-t kintünető, mindenelőnyt nélkülöz.

Csakis a **Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé** bírja, különleges előállítási módszere révén, a gyarmatkávé ízét és zamátját.

Méltóztatásék azért, Nagyságos asszony, jól emlékeztetébe vésnél, hogy a valódi »Kathreiner«-csakis zárt eredeti csomagokban kapható »Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé« felirattal és Kneipp páter arcképével, mint védjeggyel.

Oh jaj! Köhögés, rekedtség és elnyájkásodás ellen gyors és biztos hatásuk

Egger mellpasztillái, az étvágyat nem rontják s kitünő ízűek. **Doboza 1 kor. és 2 korona. Próbadozoz 50 fillér.**

Fő- és szétküldési raktár: **„Nádor“ gyógyszertár Budapest, VI., Váci-kő ut 17.** Nagyenyeden kapható **Novák István** Arany Csillag gyógyszertárában, **U. Kovács József** Bethlen Gábor gyógyszertárában.

Éljen Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Megfojt ez az átkozott köhögés. 217 20-26

As Orsz. Gazd. Munkás- és Cséplőegylet ajánljuk jó indulatba. **Immer csak az igazság van a végén.** Biztosítva Cséplődeit ezen segélypénztárnál

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED Alsó-Fehér megye.

100 KAT. HOLO.

A legszébb gyümölcsfák. **80.000 gyümölcsfa oltvány**
1 millió gyümölcsfa-alany
1 millió etékes csemete
Sétaterfák • Diszcserepek • Rozsák
Bogyogyümölcsök stb

Kifüggetlenül szőlőültvények. **1 1/2 millió szőlőültvény.**
Európai és amerikai sima és gyökerező szőlővesszők stb.
Arjegytek és művelési utasítás ingyen!

EGYESÜLT FA- és SZŐLŐÜLTVÉNYISZOLGÁLAT FISCHER ÉS TÁRSA, és AMBROSI M.

215 34-104

Pontosság! Szakmunkás! Saját érdekében hirdessen kizárólag **LEOPOLD GYULA** hirdetés! Irodája által Budapest, Erzsébet-körút 41. 200 napra kizárólagos képviselése!

Requiny-féle római vértisztító-szörp
Páratlan szer minden bőrbajnál, bujakórnaál. Vérbőségben szenvedőknek nélkülözhetetlen, vérjavító és vértisztító.
Nagy üveg 3 kor., 3 üveget 9 kor. utánvétellel küld:
REQUINY ATTILA gyógyszerész. Budapest, VII., Küli-ó Kerepesi ut 24.
A híres RÁKÓCZI GYOMORKESERŐ egyetemes készítője
Érdemes prospektus ingyen!

KÉSMÁRKI LENVÁSZON DAMÁST.
Áruk csak akkor valódiak, ha ezen védjeggyel vannak ellátva

VALÓDI SZEPESSEGI VÉD-JEGY ECHT ZIPSER

VÉRSEGENYSÉG, ÉTVÁGYTALANSÁG, IDEGESÉG gyógyítására a leghatásosabb készítmény a **KRIEGER-féle TOKAJI CHINA-VASBOR.**
Rendkívül kellemes ízű, erősítő, tisztítja a vért.
Kis üveg ára 3-20 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható gyógyszertárakban. Postán küldi: **KORONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kálvin-tér.

A legjobb órákat legszilárdabb és legdivatosabb ékezetekkel, úgy készpénzért, mint **RÉSZLETFIZETÉSRE** szigorúan szabott árakon szállítja Magyarország e nemben első és legnagyobb Üzlete **BRÄUSWETTER JÁNOS** Szegeden. Arjegytek 2000 kappal legyen és bérmentve.

TUDÓBAJOSOKNAK és mindenkinek, aki köhög, rekedt, páratlan szolgálatot tesz a **Halapi-féle hársfamezszörp**
Mintáulveget 8 koronáért küld **APOSTOL-GYÓGYSZERTÁR** BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRÚT 64.

PLATSCHEK VILMOS elismert legolcsóbb, legszilárdabb **FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza** Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

A világot bámulatba ejti a **Hammond** írógép.
Kizárólagos elárútlók: **FARAGÓ TESTVÉREK** Budapest, V., Arany János-u. 8. Kérjen mindenki prospektust!

Szeplő, majfoló, pattanás, milteszter, ráncok eltűnnek az arcról a valódi angol **BALASSA FÉLE UGORKATEJ** szépitőszerelel való bekenés által.
Egy üveg ára 2 korona. Hossz ugorakasszappan 1 K. puder 1-20 K.
Főszéklő: **BALASSA KORNÉL** Pest, Andrássy-ut 47. gyógyszerész

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten? **SCHULLER FERENCZ** ujonnan berendezett elsőrangú éttermeiben Budapest, VI., Andrássy-ut 39. mert ott jó magyar konyha, valódi tiszta borok és pontos kiszolgálás van.

KISS SZERENCSEJE NAGY VÁSÁROLJON CSAK KISS-FÉLE SZERENCSE-SORSJEGYET **KISS KÁROLY ÉS TÁRSA** BUDAPEST KOSSUTH L. U. 13.

BABYMIRA-CRÉM legjobb szer kiftések, ótvár, ráncok, feldörzsölt és kipállott bőr gyógyítására. Egyedüli készítő: **BRODJOVIN H. gyógyszer. ZÁGRÁB** 5 doboz ára bérn. 8 K 20 f., 10 doboz 8 K 80 f.

A DREZDAI MOTORGYÁR részvénytársaság benzín-, gáz-, szilvógáz-motorai és benzín feltöltőgépeivel szak körökben elismert legjobbak és összes gyártmányok készítői. Vezérlő: **GELLÉRT IGNÁC és Tea** Budapest, VI., Teréz-körút 41. Prospektus ingyen.

KATZER -féle részv. társaság megóvó-intézete az első és legnagyobb 1/2 millió részvény-tőke. Katzer szörmeárú az egész világon el vannak terjedve és elsőrangúak.

Pacific TOJÁS KÉSZÍTMÉNY tojás-sárgája helyett használható a sütés és főzésnél. **NAGY MEGTAKARÍTÁS.** Kapható minden főszéklőben és drogeriákban. Készítő: **STROBENTZ TESTVÉREK. R. T.** vegyesüzemű gyára, BUDAPEST.

„Zsorna“-féle NEPELEJTS védjeggyű férfi-nyakkendő, kitünő magyar ipari **PÁRIS SZÁLLÓ** Szállodás: Simon Pál Budapest, VI., Váci-körút 25. sz. 100 szoba 3-20 K-tól feljebb, kiszolgálásai és villanyvilágításai együtt. Fürdők, melegvíz kávéház, étterem. Villamos vasúti megállóhely az összes pályaudvarok és halók felé.

Árverési hirdetés.

Igenpatáki volt urbéresek Igenpaták község határán, a községtől mintegy 35 kilométer távolban, jókarban levő erdei út mellett 17.3 kat. holdon 0.7 részben tölgy, 0.3 részben bükk erdejökben 228 m. apróbb **mű- és szer-számfára**, 1004 m³ **tüzifára** becsült **fatömegét 1907. évi március hó 1-ső napján d. e. 10 órakor** a magyarigeni főszolgabírói irodában kezdődő nyilvános szó és írásbeli árverésen eladják.

Kikiáltási ár 1920 korona.
Bánatpénz 190 korona.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

Részletes árverési és szerződési feltételeket a magyarigeni járás főszolgabírájánál megtekinthetik.

Írásbeli ajánlatok csak akkor fogadtnak el, a) ha az árverésre kitűzött idő előtt adatként be; b) ha a megajánlott összeg számokkal és írásban olvashatóan van beírva, c) ha úgy kívül mint a belső szövegben az eladás tárgya pontosan meg van írva, d) ha lepecsételve és ivenként 1 kor. bélyeggel van ellátva, e) ha azon nyilatkozat, hogy ajánlattevő az árverés feltételeket ismeri és elfogadja a szövegben foglaltakat, f) ha bánatpénzképpen a megajánlott összegnek legalább 10% készpénz, vagy óvadékképes értékpapírban csatolva van, g) ha az aláírás valamint ajánlattevő lakhelye tisztán és olvashatóan van beírva.

Igenpaták, 1907. évi január 17-én.

26 1-1

Csuka Domokos,
főszolgabíró,
mint hatósági kiküldött.

Hegyi János

műlakatos és gépjavitó műhelye

NAGYENYEDEN.

Elvállalok mindennemű épület, mű- és géplakatos munkákat, u. m. vasrácsok, vasajtók, épületvasalások javítását és újbóli készítését, továbbá villanyosengők, telefon és villámhárítók szakszerű szerelését. Varró gépek és kerékpárok javítását s gyári árban való újonnan beszerzését, vegre mindennemű gőzcséplők, motorok, szivattyúk és szivattyúskutak, gazdasági gépek és eszközök pontos és figyelmes javítását és ezeknek szintén gyári árakban való beszerzését. — Ajánlom a

ga daközönségnek saját műhelyemben összeállított elpusztíthatatlan acélfejű ekéimét és vasboronáimat, melyeket jóállás mellett felelősséggel adok el, nem tesszökét kicserélek, vagy kiváság szerint átalakítok.

Szakmámba vágó költségvetéssel díjtalanul szolgálók. Becsés pártfogást kér

riváló tisztelettel

HEGYI JÁNOS,

műlakatos és gépjavitó műhelye.

12 4-104

Mühle Vilmos

cs. és kir. udvari szállító

Temesvár

Mag., Növény-, Rózsa- Fa-Nagy-
tenyészetek.

(Művelési terület 94 hold.)

VILÁGKIVITEL.

A NAGYSZEBENI ÁLTALNÁOS TAKARÉKPÉNZTÁR

ad jelzálogkölcsönöket, félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett:

- A. 4³/₄% kamatláb mellett 50 évi törlesztésre; a kölcsön legkisebb összege 30000 K. — A törlesztés 100 félévi részletben történik; a félévi részlet minden 1000 K. után 26 K. 11 f.**
- B. 5% kamatláb mellett 50 évi törlesztésre; a kölcsön legkisebb összege 20.000 K. — A törlesztés 100 félévi részletben történik; a félévi részlet minden 1000 K. után 27 K. 16 f.**
- C. 5¹/₄% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.**
- a) 40 évi törlesztésnél (82 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 29 K. 60 f.
b) 35 évi törlesztésnél (70 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 30 K. 80 f.
- D. 5³/₄% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 2000 K.**
- a) 40 évi törlesztésnél (80 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 84 f.
b) 25 évi törlesztésnél (50 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 37 K. 47 f.
c) 10 évi törlesztésnél (20 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 65 K. 05 f.
- E. 6% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.**
- a) 32 évi törlesztésnél (64 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 34 K. 98 f.
b) 23 évi törlesztésnél (46 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 39 K. 81 f.
c) 18 évi törlesztésnél (36 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 45 K. 05 f.
d) 15 évi törlesztésnél (30 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 50 K. 09 f.

Az A. alatti kölcsönök csak földbirtokra, a B. C. D. és E. alattiak házakra is adatként; valamennyi kölcsön — az egyszerűs mindenkorra 1% törzsdíjon kívül — minden egyéb levonás nélkül teljes összegben készpénzben fizetendők ki.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények LINGNER GYÖRGY úr által Nagyenyedén nyújtandó be, ki bővebb felvilágosítással is szolgál.

Valódi francia

színházi látcsövek

csekély havi

részletfizetésre!

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED

Budapest, VI., Eötvös-utca 32.

Látcső-árjegyzék ingyen és bérmentve.

A legjobb magvak kerti és mezei veteményezésre

(Mühle magvai jóságban elérhetőek, de ebben felülmulhatatlanok.)

A legnemesebb gyümölcs-, dísz- és sorsfák

(Mühle fái többször átültettek, jól iskoláztattak, mindenütt jól és biztosan gyarapodnak.)

A legszebb fenyőfélék, díszcserjék rózsák stb.

(Mühle túlevellői mind télállóak, dísz- és kuszócserejői, valamint rózsái a létező legszebb virágok.)

Postacsomagok magvakkal 5 koronán felüli értékben bárhová bérmentve küldetnek.

Mühle kertés etti kézikönyvel dilettánsok számára a legjobbak, megrendelésekhez ingyen csatoltatnak.

Dusan illusztrált főárjegyzék — páratlan a maga nemében — kívánságra bárkinek ingyen és bérmentve megküldetik.

26 1-3

Köhögés!

Ki ide nem figyel, maga
* * ellen vétkezik! * *

Kaiser
Caramell-czukorkái
a három fenyűvel.

Orvosilag kipróbálva és ajánlva
rekedtség, katarrhus és köhögés
ellen.

4512 bizonyítvány igazolja,
hogy megtartja, amit ígér.
Csomagja 20 és 40 fillér.

Schiessl Károlynál,
Balászfalván.

73 25-32

Nagyenyedi kisegítő lakarekpénztár r.-t.

Alaptőke: 300.000 kor. Tartalékalap: 157 000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra,
sorsjegyekre, jöhitelű pénzütemetek részvényeire.

Vásárol és elad értékpapírokat.

Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés örzési
díj mellett.

Időgen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.

Váltókat az összeg nagysága szerint 5 $\frac{1}{2}$ %, 6%, 6 $\frac{1}{2}$ % mellett, kereske-
delmi váltókat pedig 6% mellett számítol le.

Betétet 4 $\frac{1}{2}$ % kamattal mellett fogad el.

Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12, d. u. 3-4 óráig.

14 - 104

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár részv.-társaság Nagyenyed.

Dobozárugyár. Könyomda. Litografiai és vonalzó műintézet.

Mindennemű **DOBOZÁRUT** (Cartonnage) u. m. egy-
szerű és hajított dobozokat gyógyszerészek, cukrászok, kereskedők és gyárosok
részére kisebb árucikkek jutányos és czélszerű csomagolására olcsó áron szállít.

Műveket, folyóiratokat, hírlapokat, körleveleket, képes árjegyzékeket, levélpapírokat, falragaszokat,
meghívókat, s mindennemű kereskedelmi és ipari nyomtatványokat, póstacsomagcímkeket, pecsét-
jegyeket, czimkéket, ragjelzőket, porkapszulákat, papirzacskókat, kötőzópapírokat és mindennemű
gyógyszerészeti nyomtatványokat készít könyv- és könyomdai, valamint dombornyomásban, olcsó áron,
szép és izléses kiállításban.

Kitűnő minőségű és legnagyobb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-

gyár, Brassóban. Nagyenyeden kapható Klemm Pál úrnál Szentkirály-utca 128. sz.

15 - 50

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.